

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, हाईड्रोपावर उपसमूह), कृषि, वन, विविध रक्षिकासेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी (सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको

पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- कौशल/गुणमापक परीक्षण (Competency Test)

पूर्णाङ्क :- ३०

तृतीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)								
पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र विकास र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र विकास	छोटो छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न × ५ अङ्क = ५० अङ्क	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न × १० अङ्क = ५० अङ्क	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय	विश्लेषणात्मक समीक्षा		४	४ प्रश्न × १५ अङ्क = ६० अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
		विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर		२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० अङ्क			
द्वितीय चरण : कौशल/गुणमापक परीक्षण (Competency Test)								
पत्र	विषय			पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय		
(क)	मामिला प्रस्तुतिकरण (Case Presentation)			३०	व्यक्तिगत प्रस्तुतिकरण (Ind. Presentation)	५० मिनेट		
तृतीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)								
विषय				पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली			
अन्तर्वार्ता (Interview)				३०	बोर्ड अन्तर्वार्ता (Board Interview)			

द्रष्टव्य :

- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रुपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रुपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ:-
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति :- २०८२/०३/०९ (परीक्षा योजना संशोधन)

प्रथम पत्र :- खण्ड (क) प्रशासन र विकास

अङ्क :- ५०

१. राज्य र सरकार

- १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.२ सरकारको स्वरूप
- १.३ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- १.४ नेपालको वर्तमान संविधान

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१. सार्वजनिक प्रशासनका अवधारणाहरू
- २.२. कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू
- २.४ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- २.५ निजामती सेवामा पारदर्शिता र यसका सीमाहरू
- २.६ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
- २.८ जनतालाई पुऱ्याउने सेवा प्रभावकारी तुल्याउने उपाय

३. व्यवस्थापन

- ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
- ३.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य (Functions) र गुणहरू (Attributes)
- ३.३ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरू
 - ३.३.१ नेतृत्व
 - ३.३.२ उत्प्रेरणा
 - ३.३.३ निर्णय प्रक्रिया
 - ३.३.४ समन्वय
 - ३.३.५ सहभागितामूलक व्यवस्थापन
 - ३.३.६ टोलीगत कार्य (Team Work)
- ३.४ वार्ता, सम्झौता तथा मध्यस्थता गर्ने सीपहरू र मस्यौदा तयारी प्रक्रिया

४. विकासका आयामहरू

- ४.१ विकास प्रशासनको सिद्धान्त र व्यवहार
- ४.२ योजना, परियोजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
- ४.३ आवधिक योजना र कार्यक्रम
- ४.४ विकासमा जनसहभागिता
- ४.५ दिगो विकास
- ४.६ विकेन्द्रीकरण
- ४.७ मानवीय संसाधन विकास
- ४.८ गरीबी निवारण
- ४.९ सुशासन
- ४.१० मिश्रित अर्थतन्त्र
- ४.११ खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र
- ४.१२ विश्वव्यापीकरण

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, हाईड्रोपावर उपसमूह), कृषि, वन, विविध र शिक्षासेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी (सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४.१३ निजीकरण

४.१४ विकासमा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाको भूमिका

४.१५ जनसंख्या र बसाईसराई

५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण

५.२ कानुनी राज्य

५.३ मानव अधिकार

५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)

५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद

५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

६. नेपाली समाज र यसको बनोट

६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन

६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

.....

प्रथम पत्र खण्ड (ख) : सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

अङ्क :- ५०

१. जल विद्युत विकासको लागि नीति/रणनीतिक अवधारण तर्जुमा तथा विकासक्रम र नेपाली परिप्रेक्षमा यस्को सदुपयोग
 - १.१ Water Resource Strategy, २००२
 - १.२ National Water Plan
 - १.३ जल विद्युत विकास नीति, २०५८
 - १.४ आवधिक योजनाहरु
२. जल विद्युत विकास गर्न मौजुदा कानूनी व्यवस्था, यस्को उपादेयता तथा विश्लेषण
 - २.१ जलश्रोत ऐन, २०४९ तथा जलश्रोत नियमावली, २०५०
 - २.२ विद्युत ऐन, २०४९ तथा विद्युत नियमावली, २०५०
३. जल विद्युत आयोजनाहरुको विकास/निर्माणमा स्वदेशी तथा विदेशी लगानीकर्ताहरुको संलग्नता सन्दर्भमा विश्लेषणात्मक विवेचना
 - ३.१ विद्युत विकास कोष समिति (गठन) आदेश, २०६०
 - ३.२ पूर्वाधार संरचनाको निर्माण तथा संचालनमा निजी लगानीको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्नबनेको ऐन, २०६३
 - ३.३ विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०७५
 - ३.४ औद्योगिक नीतितथा औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६
 - ३.५ सार्वजनिक-निजीसाझेदारी (Public Private Partership)
४. जलविद्युत आयोजनाको निमाण/संचालन तथा नियमन सम्बन्धी व्यवस्था
 - ४.१ विद्युत विकास विभाग (गठन) आदेश
 - ४.२ नेपाल विद्युत प्राधिकरण ऐन, २०४१
 - ४.३ विद्युत महशूल निर्धारण नियमावली, २०५०
५. जल विद्युत विकास तथा पर्यावरण बीचको अन्तर सम्बन्ध
 - ५.१ वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
 - ५.२ वन ऐन, २०७६ तथा नियमावली
 - ५.३ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ तथा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षणनियमावली, २०३०
६. सेवा, समुह संग सम्बन्धित प्रशासनिक व्यवस्था तथा उप-समुह संग सम्बन्धित अन्य कानूनी प्रावधानहरु
 - ६.१ निजामती सेवा ऐन, २०४९ तथा निजामती सेवा नियमावली, २०५०
 - ६.२ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
 - ६.३ सार्वजनिक खरिदऐन, २०६३
 - ६.४ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
 - ६.५ जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४
 - ६.६ कम्पनी ऐन, २०६३

.....

Model Questions

First paper-Part B

[Long Answers – Each carrying 10 marks]

1. Enumerate the key policy measures adopted in the Hydropower Development Policy (2058) to encourage private and foreign investors. What in your opinion have hindered potential investment in the sector despite these measures?
2. An environmental management plan is to be formulated while carrying out an EIA study as per the Environmental Protection Regulations (2054). Present a general framework for such a plan. Include both monitoring and auditing in your presentation.
3. The Water Resources Strategy (2002) and National Water Plan (2005) documents have raised two important issues – those of improving power system planning and reducing the cost of development of hydropower projects in Nepal. Discuss the various options available to address these two issues.
4. What is the rationale behind sharing hydropower royalty with the local communities? State the important provisions for sharing electricity royalty and providing benefits to project affected people as provided in the Local Self Governance Regulations (2056) and the Hydropower Development Policy (2058).
5. It is believed that an integrated water resources policy and an appropriate legal regime are needed to address several shortcomings in the present water sector policies and legislation. Present your arguments in favour of such a unified policy, which would address the issues of water rights, integration, coordination, dispute resolution, stakeholder participation and so forth.